27. 1. 2006

ID: 38343

Postoupení pohledávky v pracovně právních vztazích

Smlouva o postoupení pohledávky, jejímž předmětem je nárok z pracovněprávních vztahů, není takovou právní skutečností, která by byla způsobilá mít za následek přechod (převod) práva (nároku z pracovněprávních vztahů) na jiného.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 2659/2003, ze dne 17.3.2004)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně O. spol. s r.o., zastoupené advokátem, proti žalovanému P. D., zastoupenému advokátkou, o 213.781,90 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Olomouci pod sp. zn. 19 C 2/98, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. září 2003 č.j. 16 Co 208/2003-639, tak, že dovolání žalobkyně se zamítá.

Z odůvodnění :

Obchodní společnost M., spol. s r.o. se žalobou podanou u Okresního soudu v Olomouci dne 14.1.1998 a posléze změněnou se souhlasem soudu prvního stupně domáhala, aby jí žalovaný zaplatil 213.781,90 Kč. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že na základě provedené inventarizace v prodejně v O. ve dnech 28.4. - 30.4.1997, v níž žalovaný pracoval jako hmotně odpovědný vedoucí, bylo zjištěno "manko" v celkové výši 167.888,86 Kč, a že žalovaný odpovídá za tuto škodu ve výši 162.347,90 Kč. Kromě toho jí žalovaný dluží 2.636,- Kč za "nezaplacené stravenky" a "nadlimitní telefonní hovory" za měsíc březen 1997 a 52.000,- Kč na náhradě škody, která jí vznikla z důvodu "podvodně vystaveného leasingu" žalovaným. Protože byla žalovanému stržena z výplaty za měsíc květen 1997 částka 3.202,- Kč, činí celková výše jejího nároku 213.781,90 Kč.

Žalovaný odmítl svoji odpovědnost za schodek na svěřených hodnotách s tím, že na prodejně došlo k vážné poruše počítače, jejímž důsledkem byla úplná ztráta všech dat důležitých pro skladovou a účetní evidenci zboží a pro vlastní prodej. Žádal proto svého zaměstnavatele, aby byla prodejna uzavřena, aby byla provedena inventura a aby odborná správkyně počítačové sítě provedla nové odborné zavedení všech souborů informací a dat. Zaměstnavatel mu však nevyhověl (sdělil mu, aby "do počítače něco nastrkal, že prodejna nebude uzavřena"), a proto žalovaný odstoupil od dohody o hmotné odpovědnosti a dne 30.4.1997 ukončil pracovní poměr. Zaměstnavatel mu však dosud nevydal zápočtový list, čímž mu znemožnil uzavřít nový pracovní poměr. Žalovanému tak vznikla za období od 1.7.1997 do 30.6.1998 škoda ve výši 180.000,-Kč, jejíž náhradu požadoval po obchodní společnosti M., spol. s r.o. vzájemnou žalobou.

Okresní soud v Olomouci usnesením ze dne 29.3.2002 č.j. 19 C 2/98-578, které nabylo (podle potvrzení obsaženém ve spise) právní moci dne 21.5.2002, vyhověl návrhu dosavadní žalobkyně M., spol. s r.o., aby "na její místo vstoupila nabyvatelka práva" obchodní společnost O. spol. s r.o., a rozsudkem ze dne 5.2.2003 č.j. 19 C 2/98-605 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 39.325,- Kč "na účet jeho právního zástupce", že žalobkyně je povinna "nahradit státu na účet Okresního soudu v Olomouci" 11.947,50 Kč a že vzájemná žaloba žalovaného o zaplacení 180.000,- Kč se vylučuje "k samostatnému řízení". Při rozhodování o věci samé dospěl k závěru, že se žalovaný odpovědnosti za schodek na svěřených hodnotách zcela zprostil, neboť bylo prokázáno, že schodek nezavinil (evidence dokladů, jak ji žalobkyně zavedla na prodejně, byla nedostatečná, v rozporu se zákonem o účetnictví, počítače byly poruchové a žalobkyně nutila žalovaného k prodeji, i když byla informována, že selhala počítačová technika). Podle soudu prvního stupně žalovaný neodpovídá ani za škodu, způsobenou "nezaplacenými stravenkami" a "překročením limitu za telefonní hovory", neboť žalobkyně ve smyslu ustanovení § 172 zákoníku práce neprokázala, že by žalovaný škodu zavinil.

Proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně podala žalobkyně odvolání. Za odvolacího řízení podáním ze dne 31.7.2003 odvolacímu soudu sdělila, že dne 11.7.2003 uzavřela s obchodní společností A. T., s.r.o., podle ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku smlouvu o postoupení pohledávek, na jejímž základě přešla pohledávka ve výši 165.856,90 Kč, která je předmětem tohoto soudního řízení, na obchodní společnost A. T., s.r.o., a navrhla, aby na její místo nastoupila do řízení jako žalobkyně obchodní společnost A. T., s.r.o.

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 16.9.2003 č.j. 16 Co 208/2003-639 návrhu žalobkyně, aby "místo ní vstoupila do řízení společnost A. T., s.r.o.", nevyhověl. Dospěl k závěru, že předmětem tohoto řízení byla původně pohledávka zaměstnavatelky žalovaného M., spol. s r.o., vzniklá za trvání pracovního poměru se žalovaným. Protože podle ustanovení § 249 odst. 1 zákoníku práce k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů může dojít jen v případech stanovených zákoníkem práce nebo zvláštním právním předpisem, je smlouva o tom, že práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů přecházejí na někoho jiného, aniž by šlo o případ stanovený zákonem, pro rozpor se zákonem neplatným právním úkonem. Za přihlédnutí k tomu, že rovněž smluvní převod již existujících (jednotlivých) nároků zaměstnavatele vůči zaměstnanci nebo zaměstnance proti zaměstnavateli na jiného je nepřípustný, odvolací soud uzavřel, že k převodu již existujících nároků vůči žalovanému podle smlouvy o postoupení pohledávek uzavřené dne 11.7.2003 mezi žalobkyní a obchodní společností A. T., s.r.o. nemohlo dojít a že proto návrhu žalobkyně na vyslovení procesního nástupnictví podle ustanovení § 107a o.s.ř. nelze vyhovět.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Poukazuje na usnesení soudu prvního stupně ze dne 29.3.2002 č.j. 19 C 2/98-578, kterým bylo připuštěno procesní nástupnictví na žalující straně (tak, že "společnost O. spol. s r.o. vstoupila do řízení jako nová žalobkyně na místo obchodní společnosti M., spol. s r.o. na základě smlouvy o postoupení pohledávky"), a dovozuje, že "pokud bylo procesní nástupnictví na straně žalobkyně soudem již jednou připuštěno, mělo by být tak postupováno i v druhém případě", popřípadě "pokud by napadené usnesení odvolacího soudu bylo správné, je vadné předchozí usnesení soudu prvního stupně ze dne 29.3.2002 č.j. 19 C 2/98-578, a tedy společnost O., s.r.o. se nikdy neměla stát účastníkem řízení na straně žalobkyně". Protože usnesení odvolacího soudu je založeno na nesprávném právním posouzení věci a protože řízení před odvolacím soudem je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, žalobkyně navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 o.s.ř. a že jde o usnesení, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 239 odst. 1 písm. b) o.s.ř., přezkoumal napadené usnesení ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka; to neplatí v případech uvedených v § 107 (§ 107a odst.1 o.s.ř.). Soud návrhu usnesením vyhoví, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v ustanovení § 107a odst. 1 o.s.ř., a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce; souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje (§ 107a odst. 2 o.s.ř.).

Navrhne-li žalobce, aby nabyvatel práva vstoupil do řízení na jeho místo, soud - jak vyplývá z ustanovení § 107a odst. 1 a 2 o.s.ř. - ve vztahu k jím označené právní skutečnosti zkoumá, zda jde vůbec o právní skutečnost, zda se jedná o takovou právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně vzato spojují přechod nebo převod práv (tedy zda nejde o takovou právní skutečnost, která podle právních předpisů nemůže mít za následek přechod nebo převod práv), zda označená právní skutečnost opravdu nastala a zda je způsobilá mít za následek přechod nebo převod práv (srov. též právní názor vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24.6.2003 sp. zn. 21 Cdo 306/2003, které bylo uveřejněno pod č. 31 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2004).

Podle ustanovení § 249 odst. 1 zákoníku práce k přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů může dojít jen v případech stanovených tímto zákoníkem nebo zvláštním právním předpisem.

Podle zákoníku práce přecházejí práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů na straně zaměstnavatele v případech uvedených v ustanoveních § 205d odst.8, § 249 odst.2, § 251 a § 251a. Zvláštní právní předpisy upravují přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů na straně zaměstnavatele například v ustanoveních § 480 a § 487 obchodního zákoníku, § 27a zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání ve znění pozdějších předpisů, § 17 zákona č. 92/1991 Sb., o podmínkách převodu majetku státu na jiné osoby, ve znění pozdějších předpisů, § 338zk odst.1 písm.c) o.s.ř. aj. Je vyloučeno, aby přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů nastal jen na základě smlouvy (dohody) zaměstnavatele s jiným zaměstnavatelem, aniž by šlo o smlouvu (dohodu), s níž zákoník práce nebo zvláštní

právní předpisy přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů spojují.

V projednávané věci žalobkyně v návrhu, kterým se domáhala, aby na její místo vstoupila do řízení obchodní společnost A. T., s.r.o., označila za právní skutečnost, v důsledku které přešel vymáhaný nárok (jeho část) na tuto právnickou osobu, smlouvu o postoupení pohledávky, kterou s ní uzavřela dne 11.7.2003 podle ustanovení § 524 a násl. občanského zákoníku.

Smlouva o postoupení pohledávky (§ 524 a násl. občanského zákoníku) je dvoustranný právní úkon, který uzavírá původní věřitel (postupitel) s jinou osobou (postupníkem). Předmětem smlouvy je postoupení určité pohledávky (práva na plnění od dlužníka) původního věřitele postupníku, který se stává věřitelem dlužníka na místě původního věřitele (postupitele). S uzavřením smlouvy o postoupení pohledávky ani zákoník práce, ani zvláštní právní předpisy nespojují přechod práv a povinností z pracovněprávních vztahů.

Smlouva o postoupení pohledávky, jejímž předmětem je nárok z pracovněprávních vztahů, tedy - kromě toho, že jde o neplatný právní úkon podle ustanovení § 242 odst.1 písm.a) zákoníku práce - není takovou právní skutečností, která by byla způsobilá mít za následek přechod (převod) práva (nároku z pracovněprávních vztahů) na jiného. Odvolací soud proto dospěl ke správnému závěru, že návrhu žalobkyně na vyslovení procesního nástupnictví nelze vyhovět.

Námitka dovolatelky, že "pokud bylo procesní nástupnictví na straně žalobkyně soudem již jednou připuštěno, mělo by být tak postupováno i v druhém případě", popřípadě "pokud by napadené usnesení odvolacího soudu bylo správné, je vadné předchozí usnesení soudu prvního stupně ze dne 29.3.2002 č.j. 19 C 2/98-578, a tedy společnost O., s.r.o. se nikdy neměla stát účastníkem řízení na straně žalobkyně", není opodstatněná. Usnesení Okresního soudu v Olomouci ze dne 29.3.2002 č.j. 19 C 2/98-578, kterým bylo vyhověno návrhu původní žalobkyně M., spol. s r.o. (správce majetku patřícího do její konkursní podstaty), aby na její místo vstoupila jako nabyvatel práva nynější žalobkyně (obchodní společnost O. spol. s r.o.) totiž nabylo (podle potvrzení obsaženém ve spise) právní moci dne 21.5.2002, je závazné pro účastníky řízení a pro všechny orgány, včetně soudů (srov. § 167 odst.2 a § 159a odst.1 a 4 o.s.ř.) a jeho správnost nyní již nemůže být posuzována.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správné. Protože nebylo zjištěno, že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Vedlejší účastník
- Plat
- Podnájem bytu (exkluzivně pro předplatitele)
- Pojištění (exkluzivně pro předplatitele)
- Předkupní právo (exkluzivně pro předplatitele)
- Restituce (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitel (exkluzivně pro předplatitele)
- Odporová žaloba
- Autonomie vůle (exkluzivně pro předplatitele)
- Správní žaloba a trestní rozsudek

- Střídavá péče (exkluzivně pro předplatitele)